

12

Na podlagi 14. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg in 3/22 – ZDeb) in 19. člena Statuta Mestne občine Nova Gorica (Uradni list RS, št. 13/12, 18/17 in 18/19) je Mestni svet Mestne občine Nova Gorica na seji dne _____ sprejel naslednji

SKLEP

1.

Sprejmejo se Spremembe in dopolnitve Lokalnega programa za kulturo v Mestni občini Nova Gorica 2019 – 2023.

2.

Ta sklep velja takoj.

Številka: 603-1/2017
Nova Gorica,

dr. Klemen Miklavič
ŽUPAN

Številka: 603-1/2017-110
Nova Gorica, 24. avgusta 2022

O B R A Z L O Ž I T E V

1. Razlogi, ki utemeljujejo potrebo po sprejetju sklepa o spremembah in dopolnitvah Lokalnega programa za kulturo v Mestni občini Nova Gorica 2019-2023 (v nadaljevanju: sklep):

Lokalni program za kulturo v Mestni občini Nova Gorica 2019-2023 je bil sprejet na seji Mestnega sveta Mestne občine Nova Gorica, dne 21. 11. 2019 (št. 603-1/2017). Temeljni razlog za sprejem predlaganega sklepa je vzpostavitev pogojev za programsko sofinanciranje nevladnega sektorja v MONG. Poleg dosedanjega sofinanciranja kulturnih projektov se z navedeno spremembo vzpostavlja tudi možnost za sofinanciranje kulturnih programov. Podlaga za navedeno spremembo izhaja iz sprejetega Kulturnega programa, ki definira javni interes na področju nevladnega sektorja, posebej je omenjeno tudi področje, v okviru katerih izvajalci delujejo poklicno. V okviru dolgoročnih ciljev Kulturnega programa smo se zavezali, da se bomo prilagajali potrebam nevladnega sektorja z dinamiko in strukturo razpisov, denimo z dvoletnimi razpisi.

Po zaključku dvoletnega razpisa, ki smo ga izvedli za leti 2020/2021 ugotavljamo, da le-ta ni dosegel vseh zastavljenih ciljev. Še vedno ostaja odprto vprašanje zagotavljanja bolj stabilnih pogojev za delovanje tistih izvajalcev, ki delujejo na področju nevladnega sektorja poklicno in katerih dejavnost temelji na kakovosti, ustvarjalnosti, raznolikosti in dostopnosti. Gre za izvajalce, ki v našem prostoru delujejo že daljše časovno obdobje, izvajajo kakovostne, tudi vrhunske programe, ki so prepoznavni, dostopni in odmevni v javnosti ter dopolnjujejo kulturno ponudbo našega mesta in občine. Nekateri delujejo na področjih, ki se praviloma ne zagotavljajo v javnih zavodih, so pa njihovi programi v javnem interesu.

Zaradi boljšega razumevanja namena in ciljev za sprejem navedene spremembe želimo nekoliko širše osvetliti področje delovanja nevladnega sektorja v MONG in v tem okviru posebej predstaviti področje delovanja profesionalnega nevladnega sektorja v segmentu kulture.

V preteklih letih je bilo v okviru javnih razpisov za sofinanciranje kulturnih projektov v MONG preko 80 % sredstev, razdeljenih med izvajalce, ki so v svoji osnovi praktično tudi nosilci kulturnih programov. Ugotavljamo, da gre pri nekaterih projektih, ki smo jih doslej sofinancirali preko projektnih razpisov praktično za programe, saj je ena pomembnih značilnosti programov tudi kontinuiteta. Nekateri nevladne organizacije s sedežem v MONG izvajajo programe že daljše časovno obdobje (nekateri tudi že desetletje in več), njihovo delo in ustvarjalnost sta v javnosti tudi širše prepoznavna. Zato je smiselno, da se v prihodnje izvajata dva ločena razpisa in sicer za programe in projekte posebej, kot se to izvaja v nekaterih drugih mestnih občinah. Uvedba te spremembe sicer ne pomeni neposredno nujnosti povečanja sredstev za navedene namene, vsekakor pa je to smiselno, če želimo dati večjo podporo in zagon tem dejavnostim.

V kontekstu iskanja strateških rešitev za razvoj nevladnega sektorja je poleg zagotavljanja ustreznih prostorov za delo tudi finančna podpora iz javnih sredstev preko javnih razpisov. V MONG je na področju dela nevladnih organizacij za področje ljubiteljstva v pretežni meri prostorsko dobro poskrbljeno, z velikimi problemi pa se

ukvarjajo nekatere nevladne profesionalne organizacije, še posebej izstopajo tiste, ki za svoje delo in ustvarjanje potrebujejo relativno velike in specifično opremljene ter dostopne prostore, npr. za dejavnost plesne umetnosti. Nova Gorica ima relativno malo prostorov, ki jih lahko ponudi v brezplačno uporabo za tovrstne namene. Zato bo potrebno v prihodnje ključne potrebe sektorja čim prej nasloviti z razpoložljivimi prostorskimi kapacitetami, hkrati pa strateški razmislek usmeriti tudi v nove kapacitete, ki bi celostno razrešile prostorsko stisko nekaterih.

Ob tem velja upoštevati, da imajo mnoge nevladne organizacije težave s financiranjem fiksnih stroškov (t. i. hladni pogon), ki niso neposredno vezani na izvedbo projekta oz. programa (npr. najemnina za prostore, splošni stroški delovanja itd.), pa tudi s financiranjem investicijskih in vzdrževalnih del infrastrukture. Nekateri nevladne organizacije v kulturi pogosto delajo v neustreznih pogojih, hkrati pa se zaradi razvoja sektorja pojavlja tudi potreba po dodatnih prostorih.

Za pravilno razumevanja in razlikovanja posameznih izrazov, navajamo njihov pomen, kot jih opredeljuje Zakon o uresničevanju javnega interesa v kulturi (ZUJIK):

- javni interes za kulturo se določa z zakoni ter z nacionalnim in lokalnimi programi za kulturo, med drugim se udejanja z javnimi razpisi in javnimi pozivi za financiranje javnih kulturnih programov in kulturnih projektov,
- javni interes na področju kulture je interes za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin na državni in lokalnih ravneh, ki se uresničuje z zagotavljanjem pogojev zanje;
- lokalni program za kulturo je strateški dokument razvojnega načrtovanja lokalne skupnosti, postavi cilje in prioritete kulturne politike;
- javni kulturni program je kulturna dejavnost izvajalcev, ki niso javni zavodi, pa jo država oziroma lokalna skupnost zagotavlja/financira na primerljiv način kot javne zavode;
- kulturni projekt je posamična aktivnost kulturnih izvajalcev (izdaja knjige, obnova kulturnega spomenika, gledališka predstava, koncert, štipendija ipd.), ki jo financira država oziroma lokalna skupnost.

Projekt je torej zaključena posamična aktivnost, program pa je kulturna dejavnost. Z vidika trajanja je torej razlika med projektom in programom v tem, da se projekt prične in zaključi, dejavnost pa se izvaja kontinuirano. Čas trajanja projekta ni določen, niti ni omejen, vprašanje ali se bo zaključil znotraj (proračunskega) leta je pomembno le z vidika dovoljenosti javnega financiranja. Za financiranje programov se zahteva višja stopnja javnega interesa, poleg tega pa so določeni s cilji kulturnega izvajalca, ki morajo upoštevati cilje in prioritete kulturne politike, ki ji določa lokalni program za kulturo.

Projektni razpisi, kot smo jih izvajali doslej imajo določene omejitve, v osnovi namreč omogočajo le financiranje stroškov za izvedbo prijavljenega projekta, ne omogočajo pa celovitega uveljavljanja programskih stroškov delovanja kulturnega izvajalca, npr.:

- sofinanciranje splošnih stroškov delovanja,
- sofinanciranje stroškov za plačilo dela zaposlenih,
- sofinanciranje programskih materialnih stroškov,
- druge omejitve (sprejet dvoletni proračun, prijaviti je možno le posamične projekte, itd.).

Veljavni Kulturni program kot nosilce javnega interesa na področju kulture določa:

- javne zavode na področju kulture in
- nevladni sektor.

Nadalje definira javni interes za področje nevladnega sektorja, v okviru katerih izvajalci delujejo poklicno:

»Nevladne organizacije, v okviru katerih izvajalci delujejo poklicno

Ker je javni interes na področju kulture dostopna, kvalitetna, raznolika in kakovostna ponudba kulturnih vsebin, je tudi od nevladnega sektorja pričakovati, da njihovo delovanje zagotavlja pričakovano visoke standarde, primerljive tistim v javnih zavodih, in zato vključuje tudi primerljivo profesionalizacijo. Med javnimi zavodi in nevladnimi organizacijami zato ni nujno razlike v kakovosti umetniškega produkta ali programa, temveč v rednosti ali izrednosti njihovega delovanja. Nevladni sektor je v tem smislu javnemu sektorju komplementaren neodvisni sektor, ki ga občasno sofinancirajo država in občina. V okviru nevladnega sektorja nekateri izvajalci, tako kot v javnem sektorju, delujejo poklicno in po načelu neprofitnosti.

Nevladne organizacije v javnem interesu

Kulturnim društvom in drugim nevladnim organizacijam, ki delujejo v kulturi, se lahko podeli »status nevladne organizacije v javnem interesu na področju kulture«, če delovanje na tem področju presega interese ustanoviteljev oziroma članov in če je splošno koristno.«.

Navedeni status podeli Ministrstvo za kulturo.«.

Kulturni program v okviru poglavja »Umetniška ustvarjalnost« definira uresničevanje javnega interesa tudi s podporo programom in projektom na področju nevladnega sektorja in sicer na naslednjih področjih:

- vizualna umetnost,
- glasbena umetnost,
- bralna kultura in založništvo,
- uprizoritvene umetnosti,
- film in audiovizualna produkcija.

Nekateri programi so v Kulturnem programu MONG izpostavljeni še bolj konkretno. Dejstvo je, da gre pri tovrstnih dejavnostih za živ organizem, ki se v času in prostoru spreminja, se razvija ali pa nazaduje in celo izgine. Zato je pomembno, da se programe, ki uspevajo in imajo potencial pravočasno podpre (finančno, prostorsko itd.) ter se jim na ta način omogoči nadaljnji razvoj, ki je prepoznan kot javni interes skupnosti, tudi z načinom sofinanciranja in določanja prioritet preko posameznih javnih razpisov. Zaradi večje fleksibilnosti predlagamo, da se veljavni odlok o sofinanciranju kulturnih projektov v MONG razveljavi in se javne razpise v prihodnje izvaja na podlagi ZUJIK (tovrstna praksa je v veljavi v nekaterih mestnih občina že vrsto let).

Glede na navedeno predlagamo uvedbo programskega financiranja, ob hkratnem nadaljevanju izvajanja enoletnih projektnih razpisov. Na srečanju s predstavniki nevladnega sektorja, ki je bilo ob koncu leta 2021, je bilo dogovorjeno, da se za leto 2023 predlaga dva razpisa: programski in projektni. Glavni cilj uvedbe večletnega javnega razpisa je ustvarjanje stabilnih finančnih in drugih pogojev za delovanje nevladnega sektorja, ki bo izvajal javne kulturne programe, ob proračunski podpori MONG. Na ta način bi izboljšali pogoje in možnosti za delovanje in razvoj nevladnih organizacij, ki izvajajo zahtevnejše, obsežnejše in dlje časa trajajoče programe na eni strani, hkrati pa bi z izvedbo enoletnih razpisov omogočili sofinanciranje preostalih kulturnih projektov, ki še vedno dosegajo relativno dovolj visok nivo kvalitete, je pa njihovo izvajanje omejeno na posamezno proračunsko leto.

V prihodnje bi tako MONG sofinancirala kulturne programe (npr. za obdobje treh oz. štirih let) in projekte (enoletni razpis se ohranja) nevladnih kulturnih organizacij v skladu z dolgoročnimi cilji opredeljenimi v LPK, na podlagi javnih razpisov, skladno z določili ZUJIK in Pravilnika o izvedbi javnega poziva in javnega razpisa za izbiro kulturnih programov in kulturnih projektov (v nadaljevanju: Pravilnik) (Uradni list RS, št. 43/10 in 62/16). Kulturni

program je določen s cilji kulturnega izvajalca, ki mora upoštevati cilje in prioritete kulturne politike in biti relevanten, merljiv, uresničljiv in časovno opredeljen. Izvajalci javnih kulturnih programov so pravne osebe, katerih dejavnost je po kvaliteti ali po pomenu primerljiva s kulturno dejavnostjo javnih zavodov z njihovega delovnega področja in katerih dejavnost se praviloma ne zagotavlja v javnih zavodih, so pa njihovi kulturni programi v javnem interesu.

Za podporo kulturnim projektom lahko konkurirajo pravne osebe, ki niso javni zavodi, oziroma se njihovi kulturni programi ne financirajo kot javni kulturni programi in posamezniki.

Pomembno je, da se širšim in bolj razvejanim organizacijam, ki sodelujejo z večjim številom ustvarjalcem, ponudi obsežnejše programsko financiranje, ki bo omogočilo profesionalizacijo na organizacijskem nivoju, dolgoročnost načrtovanja programov in stabilnost delovanja ter širjenje programa. Le na tak način lahko računamo na razvoj obstoječih projektov in vzpostavljanja novih mednarodnih povezav z evropskimi sredstvi.

V trenutni fazi bi bilo zaradi potrebe po razvoju obstoječih projektov (financiranih prek razpisa MONG) v smeri proti Evropski prestolnici kulture smiselno, da se tiste projekte, ki zaradi svojega pomena in kvalitete že predstavljajo redno kulturno ponudbo občine, na izdatnejši in bolj strateški način financira z enim razpisom do konca leta 2025 (programski razpis), saj bo tudi za te projekte leto 2025 predstavljalo vrhunec, ki ga morajo načrtovati (če želijo ponuditi res kvaliteten program na mednarodnem nivoju) že danes. Ob tem bi bilo smiselno omogočiti večletno progresivno financiranje.

Preko programskega sofinanciranja bi podpirali tudi zaposlovanje v kulturnih organizacijah. Smiselno je, da v naslednjih letih zaradi tudi zaradi EPK preko zaposlovanja ohranimo in pridobimo čim več ljudi, ki bodo redno in s polnim delovnim časom delali v kulturi. Pri tem je nedvomno najbolj strateško zaposlovati mlade, ki so končali fakulteto ali akademijo v Novi Gorici, prav tako pa je pomembno tudi ponuditi prostor domačinom, ki so študirali zunaj mesta oz. zunaj države.

V primeru programskega razpisa se z izbranimi izvajalci sklene večletna pogodba. Na ta način jim zagotavljamo stabilnejše pogoje za dolgoročno načrtovanje njihovih programov, kot tudi pogoje za njihov kakovosten razvoj.

V nadaljevanju se mestnemu svetu MONG ločeno predlaga prenehanje veljavnosti Odloka sofinanciranju kulturnih projektov v Mestni občini Nova Gorica (Uradni list RS, št. 2/16, 68/17, 81/19, 157/20, 6/22), javne razpise bi se v prihodnje izvajalo na podlagi Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo ter v skladu s Pravilnikom, na primerljiv način kot Ministrstvo za kulturo ter mestne občine Ljubljana, Maribor, Kranj, Celje, Novo mesto, Ptuj in Murska Sobota. Večletno programsko financiranje nevladnega sektorja pa izvajajo Ministrstvo za kulturo ter mestne občine Ljubljana, Maribor, Kranj in Novo mesto.

Predlagamo, da sta med pogoji za prijavo na javni razpis za programsko financiranje, ki jih mora izpolnjevati prijavitelj tudi registracija za opravljanje kulturno-umetniških dejavnosti (ter posredovanje kulturnih dobrin) in pridobljen status v javnem interesu na področju kulture.

V okviru javnih razpisov je potrebno, ob upoštevanju objektivnih danosti in omejitev glede možne rasti proračunskih sredstev, med drugim predpostavljati tudi:

- v vseh javnih razpisih definirati zahtevo po navedbi stroškov dela v okviru prijavljenega programa ali projekta in, kasneje, predložitev dokazil o obračunanih in plačanih stroških dela;
- dosledno upoštevanje meril kakovosti v postopkih vrednotenja programov in projektov, ki se sofinancirajo s sredstvi proračuna;

- pridobivanje sredstev iz legitimnih drugih virov za financiranje kulturnih programov;
- itd.

Nenazadnje je potrebno poskrbeti tudi za smotrno sofinanciranje programov izvajalcev na osnovi strokovnih ocen programov in izključno v skladu z merili kakovosti za sofinanciranje na lokalni ravni. Pri tem ima izjemno pomembno vlogo strokovna komisija, ki je sestavljena iz uglednih strokovnjakov za posamezna umetniška področja. S ciljem raznolikosti kulturne produkcije je treba podpirati programe in projekte v javnem interesu, ki bodo dopolnjevali in nadgrajevali ponudbo programov izvajalcev javne službe.

2. Cilji, ki se želijo doseči s sprejemom sklepa:

- vzpostavitev bolj optimalnih pogojev za delo izvajalcev na področju nevladnega sektorja,
- kvalitativen razvoj kulturnih programov na področju nevladnega sektorja, večja ponudba kakovostnih kulturnih programov,
- nove zaposlitve na področju nevladnega sektorja,
- razvoj in prepoznavnost občine, vpetost v mednarodno okolje, itd.

3. Materialne obveznosti, ki bodo nastale s sprejemom predlaganega sklepa:

Potrebna sredstva za sofinanciranje projektov in programov bo sprejemal in potrjeval mestni svet v okviru občinskih proračunov za posamezno proračunsko leto ter v okviru načrta razvojnih programov za namen večletnega programskega razpisa.

4. Druge pomembne okoliščine, glede vprašanj, ki jih ureja predlagani sklep:

/

Mestnemu svetu Mestne občine Nova Gorica predlagamo, da obravnava in sprejme predloženi Sklep o spremembah in dopolnitvah Lokalnega programa za kulturo v Mestni občini Nova Gorica 2019 – 2023.

dr. Klemen Miklavič
ŽUPAN

Pripravili:

mag. Marinka Saksida, vodja oddelka

Majda Petejan, višja svetovalka za družbene dejavnosti

Priloga:

- Spremembe in dopolnitve Lokalnega programa za kulturo v Mestni občini Nova Gorica 2019 - 2023
- Lokalni program za kulturo v Mestni občini Nova Gorica 2019 – 2023 (št. 603-1/2017)